

Opplæring i økonomi av nye styremedlemmer

Dette notatet vil prøve å gi en innføring i økonomi ved UiO og da spesielt ved IAKH. Vi vil gå gjennom langtidsbudsjettet for basisvirksomheten til IAKH 2012-2017, eksempel på regnskapsrapport og risikofaktorer ved langtidsbudsjett. Til gjennomgangen av disse vil vi forklare begrepene som brukes, hvordan tabellene skal leses, hva som ligger bak tallene og hva dette vil si for IAKH.

Før vi begynner å se på tabeller og grafer vil vi forklare ord og uttrykk som er viktige å forstå for å skjønne helheten.

- Budsjett vs regnskap. Ofte blir disse to begrepene brukt feil. Budsjettet er planen som vi legger for året. Der legger vi inn alle aktiviteter vi planlegger å gjennomføre og hvor mye penger vi setter av til de forskjellige aktivitetene. Regnskapet er gjennomførelsen av planen. Det viser hvor mye vi virkelig bruker på de planlagte aktivitetene i løpet av året.
- Regnskapet til Universitetet i Oslo består av flere variabler som hjelper med å skille virksomheten. Det kan være greit å vite om disse:
 - Stedkode: Hvert institutt har en egen hovedstedkode, IAKH sin er 143100. Man kan også ha understedkoder som skiller avdelinger. For eksempel har historie 143120.
 - Prosjekt: All virksomhet er delt opp i prosjektkoder. Basisvirksomheten ved et institutt, dvs. undervisning og forskning som er finansiert fra hovedfordelingen fra Universitetet, har prosjektkode 0. Alle prosjekter som har ekstern finansiering har en egen prosjektkode mellom 120000 og 699999.
 - Tiltak: Aktiviteter deles inn i egne tiltakskoder. Budsjettet til IAKH basis blir delt opp i aktiviteter ved hjelp av tiltakskoder.
 - Art: Beskriver hvilken type inntekt eller kostnad som er brukt. Alle arter som begynner med 3 er inntektsarter, arter som begynner med 4-8 er kostnadsarter.
- Finansieringsmodellen til HF brukes til å viderefordre rammen fra UiO til instituttene. Denne modellen består av følgende komponenter:
 - Studieplasser: Hvert institutt får tildelt et antall studieplasser på hvert fagområde. Det er ulike satser for uttelling basert på type fag. Utgjør ca. 40 % av rammen.
 - Stipendiater og post.doc.: Hvert institutt får tildelt midler til lønn og drift til sine stipendiater og post.doc. Utgjør ca. 16 % av rammen.
 - Studiepoeng: Hvert institutt får tildelt midler på bakgrunn av antall studiepoeng. Utgjør ca. 20 % av rammen.
 - Publiseringspoeng: En vitenskapelig ansatt får publiseringspoeng utfra hvor mye og hva han/hun publiserer. Hvert institutt får tildelt midler på bakgrunn av antall publiseringspoeng dets ansatte får. Utgjør ca. 4 % av rammen.
 - Doktorgrader: Hvert institutt får tildelt midler på bakgrunn av antall doktorgrader.
 - Øremerkede midler: Det gis midler til spesielle satsinger. Småforskmidler er et eksempel på øremerkede midler.
- Eksternt finansierte prosjekter påvirker økonomien på basisvirksomheten til et institutt. Faktorene som påvirker er som følger:

- Overhead: Hvert eksterntfinansiert prosjekt betaler overhead til basisvirksomheten på instituttet. Overheaden skal dekke kostander ved kontorhold, administrasjon, telefon osv. Overheaden beregnes som et prosentpåslag på alle lønnskostnader på et prosjekt. Som regel ca. 35-40 %.
- Frikjøp: Når en ansatt blir frikjøpt fra sin arbeidstid på basisvirksomheten for å jobbe på et eksternt finansiert prosjekt. Man opererer med to typer frikjøp. Internt frikjøp og eksternt frikjøp. Internt frikjøp er hvor mye av sin forskningstid en ansatt bruker på et prosjekt. Dette er bare en synliggjøring av en aktivitet og skal ikke ha noen innvirkning på resultatet verken på basis eller prosjekt. Derfor blir det regnskapsført som frikjøp med kostnad på prosjekt og inntekt på basis, men også som egenandel med kostnad på basis og inntekt på prosjekt. Dermed går det interne frikjøpet i 0 både på basis og prosjekt.
Eksternt frikjøp er hvor mye en ansatt blir frikjøpt fra sin undervisningstid på basisvirksomheten for å jobbe på prosjektet. Dette skal prosjektet betale for. Derfor er dette en kostnad for prosjekt og en inntekt for basis.
- Egenandel: Betales fra basisvirksomheten til et eksterntfinansiert prosjekt. Det er to typer egenandel. Det ene er det som gjelder internt frikjøp og er nevnt ovenfor. I tillegg stiller noen ganger den eksterne finansøren betingelser for sitt tilsagn, for eksempel at institusjonen (her: UiO/HF) stiller med egenandel eller at instituttet må gå inn med eget bidrag.
- Prosjektavslutninger: Ved avslutninger av eksterntfinansierte prosjekt vil det være enten et overskudd eller et underskudd. Ved overskudd vil finansør som regel inndra midler. Ved underskudd må basisvirksomheten dekke overforbruket.

Langtidsbudsjett 2013-2017

Tabellen nedenfor viser langtidsbudsjett for basisvirksomheten til IAKH for 2013-2017. Denne rapporten er fordelt på hovedarter og er det samme oppsettet som vil bli brukt i regnskapsrapporter gjennom året.

Sum of Beløp		År	2013	2014	2015	2016	2017
Art overført-innt-kost	Artsrapport styringskart						
Overført fra i fjor			-2 560 558	210 881	-1 326 745	-956 496	-2 412 023
Inntekter			-240 000	-	-	-	-
	30 Salgsinntekter		-	-	-	-	-
	36 Leieinntekter		-	-	-	-	-
	39 Inntekt fra bevilgninger		-63 124 514	-62 909 160	-59 959 667	-60 542 952	-61 082 284
	3960 Overheadinntekter		-6 036 631	-5 877 035	-4 810 689	-4 240 225	-4 111 154
	3964 UiOs egenandel		3 437 469	2 525 554	1 565 252	1 677 642	1 481 560
	Inntektsføring for avskrivning anleggsmidler		-400 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
	Investeringer og avskrivninger		210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
Inntekter Total			-66 153 676	-66 450 641	-63 395 105	-63 295 534	-63 901 878
Personalkostnader			300 000	150 000	150 000	150 000	150 000
	5 Øvrige personalkostnader		42 081 913	38 638 230	37 055 914	35 786 249	35 029 175
	50 Fast lønn		18 599 490	17 119 448	16 439 393	15 893 711	15 568 331
	51/54 Feriepenger, AGA og pensjon		1 915 760	1 915 760	1 915 760	1 915 760	1 915 760
	511 Variabel lønn		-1 800 000	-1 600 000	-1 400 000	-1 400 000	-1 400 000
	581 Offentlige refusjoner		-	-	-	-	-
	589 Kostnad frikjøp		-2 635 447	-1 642 564	-1 520 706	-1 537 906	-1 455 701
	589 Refusjon frikjøp		-2 509 161	-1 999 418	-1 326 566	-1 299 365	-1 248 146
	589 Refusjon internt fin frikjøp						
Personalkostnader Total			55 952 555	52 581 456	51 313 795	49 508 449	48 559 419
Driftskostnader			400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
	60 Av - og nedskrivning		7 011 869	7 011 869	7 011 869	7 011 869	7 011 869
	63 Kostnader vedr. lokaler		589 000	350 000	350 000	350 000	350 000
	65 Driftsmateriell og bøker		60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
	67 Kjøp av tjenester		1 800 998	1 714 998	1 714 998	1 714 998	1 714 998
	68 Kurs, konferanse og trykksaker		-	-	-	-	-
	6-9 Øvrige driftskostnader		2 879 692	2 563 692	2 683 692	2 563 692	2 563 692
	70/71 Transport/reise		-	-	-	-	-
	7198 Overheadkostnader		151 000	151 000	151 000	151 000	151 000
	73 Representasjon/markedsføring		80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
	74 Tilskudd/kontingenter						
Driftskostnader Total			12 972 559	12 331 559	12 451 559	12 331 559	12 331 559
Grand Total			210 881	-1 326 745	-956 496	-2 412 023	-5 422 923

Det første som er viktig å vite når man leser budsjett og regnskapsrapporter på UiO er at alle tall som har minustegn foran seg er inntekter/overskudd og uten fortegn er kostnader/underskudd. For eksempel er beløpet som står som «Overført fra i fjor» i 2013 på -2.560.558 et overskudd som blir overført fra året før. Dette langtidsbudsjettet viser et akkumulert underskudd i 2013 på 210.881, som gradvis beveger seg mot et overskudd på 5,4 millioner i 2017.

Regnskapsrapport desember 2012

Tabellen nedenfor viser regnskapsrapport for basisvirksomheten til IAKH pr. 31.12.12. Denne rapporten vil bli brukt i styremøtene gjennom året. Den skal vise de samme hovedartene som langtidsbudsjettet ovenfor men i dette tilfellet stemmer det ikke helt da det er omlegging av artskontoplanen i 2013.

Tabellen viser budsjett pr. 31.12 i kolonne 2, regnskap pr. 31.12 i kolonne 3, avvik mellom budsjett og regnskap i kolonne 4 og den siste prognosen for 2012 i kolonne 5. Ved å se på avviket mellom budsjett og regnskap kan man se om budsjettet går som planlagt måned for måned. Det er vanskelig å budsjettere riktig på månedsbasis men avviket gir en god indikasjon på status. Når man leser en slik tabell er det viktig å ikke se for mye på smådetaljer men mer på de store linjene. For eksempel, se først og fremst på totale driftskostnader i stedet for art 70/71.

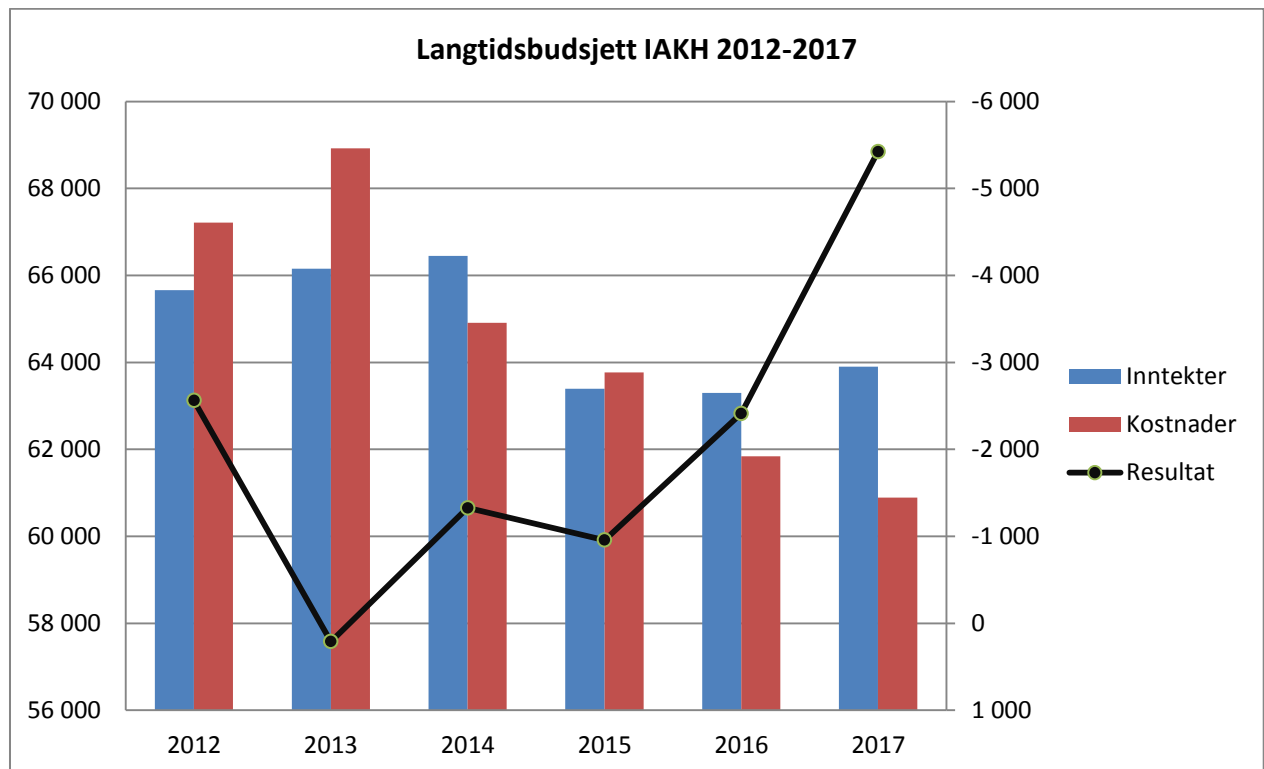
Denne rapporten viser et overskudd på 2,56 millioner kroner som er litt over 2 millioner bedre enn budsjettet for samme periode. Hovedgrunnen til dette er først og framst lavere driftskostnader enn budsjettet, men også på grunn av høyere inntekter og høyere personalkostnader.

	Column Labels			
	2012			
Row Labels	Sum of Budsjett	Sum of Regnskap	Sum of Avvik	Sum of Prog/LTB
Overført fra i fjor	-4 117 995	-4 117 995	0	-4 117 995
Inntekter				
390 Inntekt fra bevilgninger	-62 391 205	-62 852 336	461 131	-64 630 205
3 Øvrige inntekter		-76 389	76 389	2 234 000
30-32 Salgsinntekter	-240 000	-288 182	48 182	-240 000
34 Tilskudd og refusjoner	570 000	-455 928	1 025 928	
3497/3911 Investeringer i anleggsmidler	210 000	504 888	-294 888	290 000
35 Prosjektavslutning Oppdrag		-29 359	29 359	
3931/3498 Inntektsføring for avskrivning anleggsmidler		-470 906	470 906	
3960/3290 Overheadinntekter	-4 293 588	-4 881 865	588 277	-6 122 907
3971/3499 UiOs egenandel	1 452 440	2 890 041	-1 437 601	3 368 280
Inntekter Total	-64 692 353	-65 660 036	967 683	-65 100 832
Personalkostnader				
50 Fast lønn	39 407 795	41 736 344	-2 328 549	40 848 385
5 Feriepenger, AGA og pensjon	17 670 267	18 624 692	-954 424	18 284 617
50 Overtid		27 203	-27 203	
5 Øvrige personalkostnader		561 914	-561 914	1 566 000
511 Variabel lønn	2 595 605	1 511 445	1 084 160	2 587 478
581 Offentlige refusjoner	-1 400 004	-2 441 720	1 041 716	-1 900 004
589 Kostnad frikjøp	172 000	178 555	-6 555	172 000
589 Refusjon frikjøp	-2 750 000	-2 674 886	-75 114	-1 861 514
589 Refusjon internt fin frikjøp	-2 000 000	-3 159 500	1 159 500	-4 161 010
Personalkostnader Total	53 695 663	54 364 046	-668 383	55 535 952
Driftskostnader				
60 Av - og nedskrivning		470 906	-470 906	
63 Kostnader vedr. lokaler	6 814 687	6 870 702	-56 015	6 814 687
65 Driftsmateriell og bøker	350 000	297 653	52 347	350 000
66 Reparasjon og vedlikehold		62 836	-62 836	
67 Kjøp av tjenester	500 000	457 348	42 653	
68 Kurs, konferanse og trykksaker	4 197 002	1 609 671	2 587 331	2 075 002
6-9 Øvrige driftskostnader	84 000	141 642	-57 642	84 000
70/71 Transport/reise	2 593 500	2 326 828	266 672	2 965 500
73 Representasjon/markedsføring	60 000	485 008	-425 008	60 000
74 Tilskudd/kontingenter		130 833	-130 833	80 000
Driftskostnader Total	14 599 189	12 853 426	1 745 763	12 429 189
Grand Total	-515 495	-2 560 558	2 045 063	-1 253 686

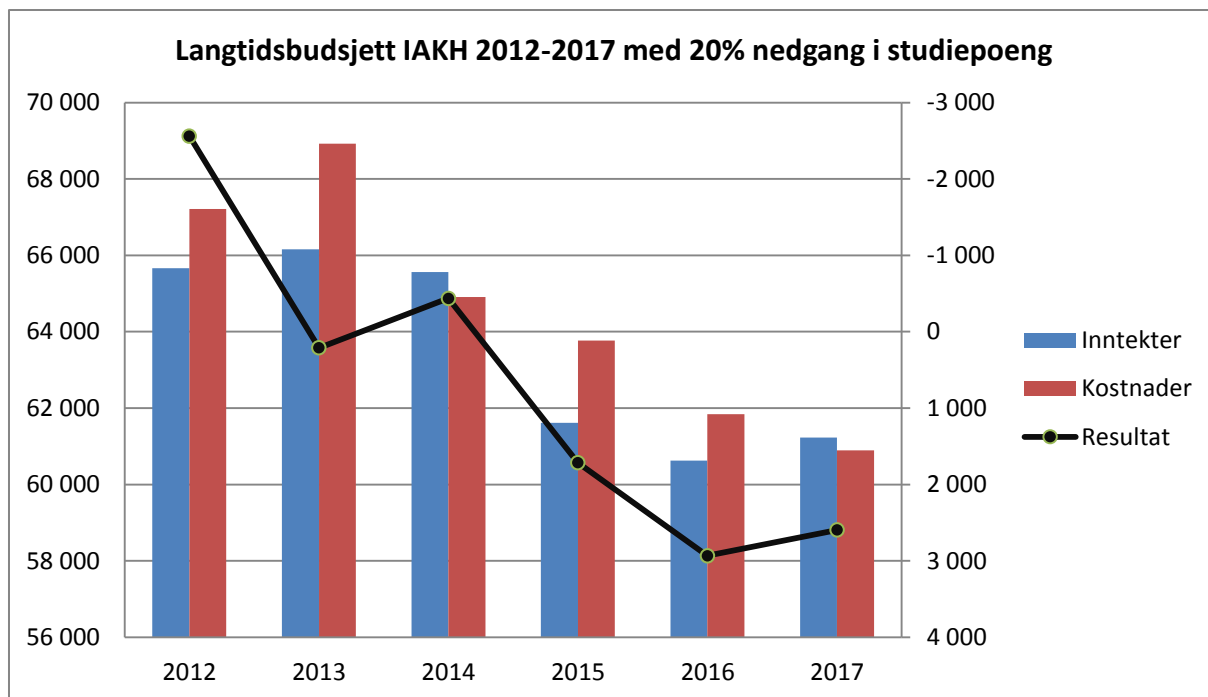
Risikofaktorer ved langtidsbudsjettet

Usikkerhetsmomenter ved langtidsbudsjettet er flere. Vil vi nå målene vi har satt oss når det gjelder studiepoeng og publikasjonspoeng, vil vi klare å opprettholde den nødvendige aktiviteten på ekstern virksomhet? Slår noen av disse variablene negativt ut vil få problem med å nå et budsjett i balanse i løpet av perioden.

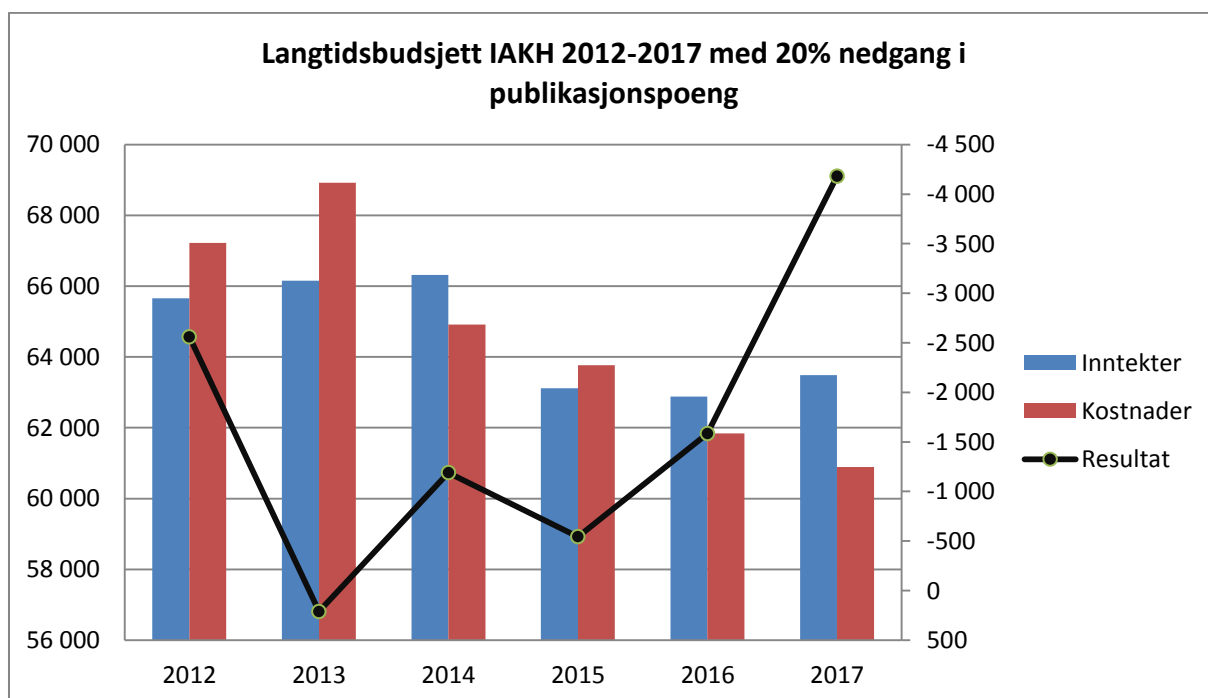
I grafene nedenfor vil vi vise noen eksempler ved endringer i de tre variablene studiepoeng, publikasjonspoeng og eksternt finansiert virksomhet. Eksemplene tar utgangspunkt i en nedgang i variabelen i forhold til det som er lagt inn i langtidsbudsjettet. En oppgang vil ha tilsvarende positiv effekt. For å kunne sammenligne tar vi med grafen slik den ser ut uten endringer. Tallene er i 1000 kr. Dvs. 1000 er 1 mill, 100 er 100.000. Tallene til venstre i grafen er mål på inntekter og kostnader pr år, vær oppmerksom på at overført resultat fra forrige år ikke er inkludert i søylene. Tallene til høyre er mål på akkumulert resultat som vises ved hjelp av den svarte linjen. For eksempel var det et overskudd i 2012 på ca. 2,56 millioner og et overskudd i 2017 på ca. 5,4 millioner. Grafene tar med 2012 for sammenligning.

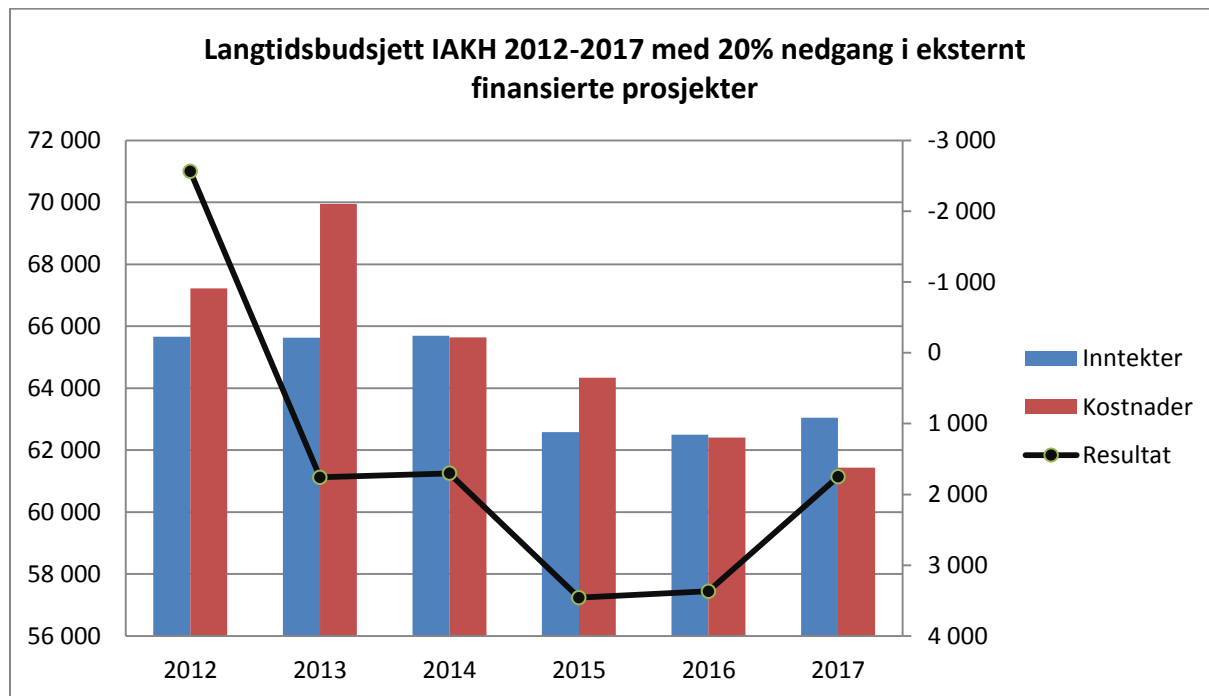
20 % nedgang i studiepoeng. Dvs. at vi har satt inn en nedgang på 20 % i årene 2012-2017 i forhold til det som ligger til grunn i langtidsbudsjettet. Dette gjør at vi får lavere inntekter pga. mindre uttelling i finansieringsmodellen. Alle andre poster er uforandret. Det gir oss en graf som nedenfor. I 2017 vil det være et underskudd på 2,6 millioner kroner.

20 % nedgang i publikasjonspoeng. Dvs. at vi har satt inn en nedgang på 20 % i årene 2012-2017 i forhold til det som ligger til grunn i langtidsbudsjettet. Dette gjør at vi får lavere inntekter pga. mindre uttelling i finansieringsmodellen. Det gir oss en graf som nedenfor. I 2017 vil det være et underskudd på 2,6 millioner kroner. Som dere ser har publikasjonspoeng ikke så stor uttelling som studiepoeng.

20 % nedgang i eksternt finansiert virksomhet. Dvs. at vi har satt inn en nedgang på 20 % i årene 2012-2017 i forhold til det som ligger til grunn i langtidsbudsjettet. Dette gjør at vi får lavere inntekter pga. mindre uttelling i finansieringsmodellen, lavere inntekter fra overhead på prosjekter og lavere frikjøpsinntekter fra prosjekter. Det gir oss en graf som nedenfor. I 2017 vil det være et underskudd på 1,7 millioner kroner.

Utvikling i studiepoeng, publiseringspoeng og eksternt finansierte prosjekter

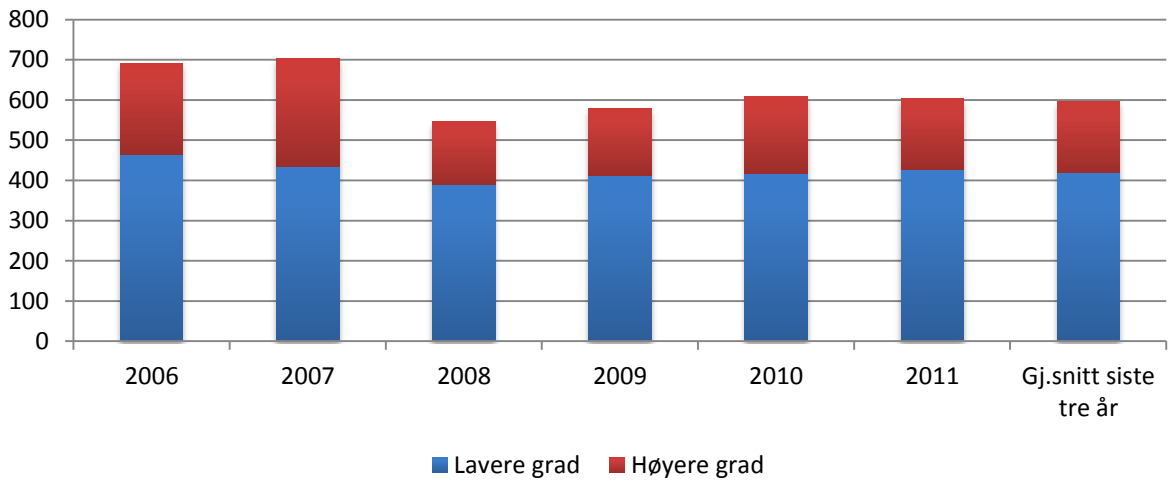
I grafene nedenfor kan man se utviklingen i disse variablene se siste årene. Dette for å vise hvordan variablene kan variere fra år til år. 2012 er ikke tatt med i grafene for studiepoeng og publikasjonspoeng fordi tallene ikke er klare enda. I grafene for studiepoengsutvikling og publikasjonspoeng er det tatt med en søyle for gjennomsnitt for tre siste år fordi midler blir delt ut på bakgrunn av det. For eksternt finansierte prosjekter viser grafen hvor mye inntekter disse har hatt pr år.

Instituttet hadde en topp i 2006 og 2007, før det kom en nedgang i 2009. De siste årene har tallene vært stabile rundt 600. I langtidsbudsjettet er det lagt inn måltall på omtrent 2011-nivå.

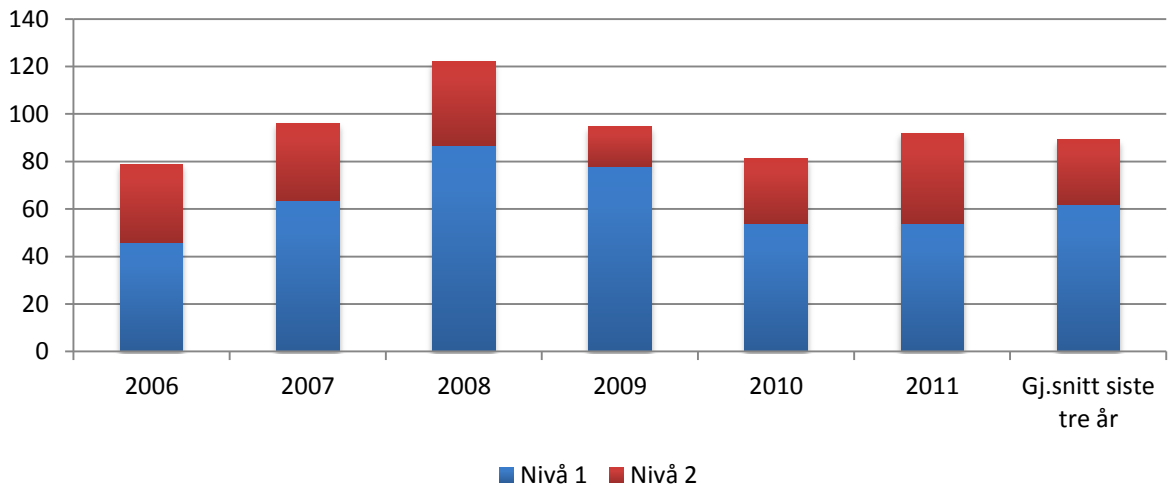
Publikasjonspoeng hadde en topp i 2008, ellers har nivået vært noenlunde stabilt. I langtidsbudsjettet er det lagt inn måltall på omtrent 2011-nivå.

Inntekter til eksternt finansierte prosjekter ble redusert fram til 2009 før trenden snudde med økende inntekter hvert år fram til 2012. I langtidsbudsjettet er det lagt inn noe mindre inntekter i årene som kommer.

Studiepoengsutvikling IAKH 2006-2011

Publikasjonspoeng etter nivå IAKH 2006-2011

Eksternt finansierte prosjekter IAKH 2007-2012 - inntekter

